

59 דְּלִיִּיף לִית לֵן בְּה – אך באופן שעדיין מחוברות שתי החתיכות מצד
60 אחד אין לחשוש משום איסור. ואם כן אין מכאן הוכחה שהולכים
61 אחר הרוב.
62 מִר פְּרִיָה דְרַבִּינָא אָמַר, אֲתִיָא – יש ללמוד שהולכים אחרי הרוב
63 מְשִׁבְרֵית עֵצִים האסורה בקרבן פסח, דְאָמַר רַחֲמֵנָא לגבי איסור זה
64 (שמות יב מה) וְעֵצִים לֹא תִשְׁכְּרוּ בוֹ, ומאחר שאין לשבור שום עצם
65 מקרבן פסח, יש לשאול, וְיַחֲזֹשׁ שְׂמָא נִיבָב קְרוּם שֶׁל מוֹת, ונעשית
66 בכך טריפה ופסולה לקרבן, אֲלֵא לֹא בהכרח צריך לומר שטעם
67 הדיהור הוא מְשֹׁם דְאָמְרִינָן זֵיל בְּתַר רֹבָא – שאנו אומרים 'הלך
68 אחר הרוב'. הרי שאף ברוב שאינו לפנינו הולכים אחר הרוב.
69 דוחה הגמרא: מְפָאֵי – מניין שאכן טעם היתר הקרבן הוא משום
70 שהולכים אחר רוב, דְלָמָא אכן אין הקרבן נותר אלא באופן דְמִנְחָה
71 גּוֹמְרָתָא עֲלֵיהּ וְקָלִי לִיהּ וְכִדִּיק לִיהּ – שמניח גחלים על עצם
72 הגולגולת, ושורפה, עד שמתגלה לפניו קרום המוח, ועל ידי כך יכול
73 לבדוק. ומותר לשרוף את עצם הגולגולת אף ששכירת עצמות
74 אסורה בפסח, דְתִנְיָא בברייתא, הִמְחִתְךָ בְּגִידִים של קרבן פסח. אף
75 שהם קשים כעצמות, וכן הַשְׂרָפָה בְּעֵצִמוֹת של קרבן פסח, אִין בּוֹ
76 איסור מְשֹׁם שְׂכִירְתָּ עֵצִים.
77 רַב נְחֵמָן בְּרַי יִצְחָק אָמַר, אֲתִיָא – יש ללמוד דבר זה שהולכים אחרי
78 הרוב, מִשְׁמַטִּים של קרבן שלמים או חטאת הבאה מכבש או איל,
79 שמקטירים מהם אף את האליה ושהיא הנתח האחורי, מן הכליות
80 ולמטה לצד הזנב, עם הזנב, דְאָמַר רַחֲמֵנָא לגבי הקטרתה (ויקרא ג ט)
81 'חֲלַבֵּי הָאֱלֹהִים תְּמִימָה', והיינו שהאליה צריכה להיות שלימה,
82 וכמשמעות התיבה 'תמימה', ואין לחלקה לשנים. ויש לשאול,
83 וְלִיחֹשׁ שְׂמָא נִפְסְקָה בבהמה זו הוֹשֵׁת הַשְׂרָפָה העוברת בתוך עצמות
84 השדרה בחלק זה של האליה, ומאחר שאין לחתוך את האליה אי
85 אפשר לבדוק דבר זה, ושמה הבהמה טריפה על ידי שנפסק שם חוט
86 השדרה. אֲלֵא לֹא בהכרח צריך לומר שאין לחשוש לכך מְשֹׁם
87 דְאָמְרִינָן זֵיל בְּתַר רֹבָא. וְכִי תִימָא שאין להוכיח מכאן שהולכים
88 אחרי הרוב, משום דְמִתְתַּיָא פְּסִיק לָהּ – שכאשר חותך את האליה
89 מהבהמה, משפיל לחותכה סמוך לזנב באופן שישאר בתוכה רק
90 החלק מחוט השדרה שכנגד הירכיים ואילך, שחוט השדרה שנפסק
91 אינו מטריף אלא אם נפסק בחלקו שכנגד חלל הגוף, שעליו נסמכת
92 הבהמה, אך מכנגד הירכיים ואילך לצד הזנב אף שנפסק אינה
93 נטרפת בכך, וכיון שאינו מפריש לחלק האליה רק את החלק מכנגד
94 הירכיים ואילך, אף אם נפסק חוט השדרה שבתוך האליה אין
95 הבהמה נטרפת בכך, וכלפי שאר חוט השדרה, יש לומר שאכן אחר
96 שחותך את האליה פותח את כל השדרה שמשם ואילך, ובודק את
97 החוט שבתוכה עד המוח. יש לדחות שאין לומר כך, שהרי לְעֹזֶמֶת
98 הַעֲצָה' (ויקרא טו) אָמַר רַחֲמֵנָא, שמקום האליה הוא כנגד מקום
99 ה'עצה', והיינו מְקוֹם שְׁתַּחֲבִּלֵית יַעֲצוֹת, כלומר, שחותך את האליה
100 כנגד המקום שנמצאות בו הכליות הנקראות 'עצה' משום שהן
101 ינעצות לאדם. ומקום זה הוא בעלילה מכנגד הירכיים, ובמקום זה אם
102 נפסק חוט השדרה הרי הבהמה נטרפת בכך, ומאחר שאין לחתוך את
103 האליה, בהכרח צריך לומר שהיתר הבהמה הוא משום שהולכים
104 אחר רוב הבהמות שאינן טריפות.
105 דוחה הגמרא: מְפָאֵי – מנין שהיתר הבהמה הוא משום שהולכים
106 אחר הרוב, דְלָמָא – שמה אכן אין הבהמה נותרת אלא באופן דְפְתַחָה
107 לָהּ וְכִדִּיק לָהּ – שחותך את האליה מצד אחד ופותחה, ובודק את
108 חוט השדרה שבתוכה שלא נפסק. וְאֵי – ואם תאמר שאין לעשות כן
109 מְשֹׁם 'תְּמִימָה', יש לדחות שמה שאסרה התורה, הִנֵּי מִיֵּלֵי הֵיכָא
110 דְחִתְּכָהּ דאליה לְנִמְרֵי לִשְׁתֵי חֲתִיכוֹת, אֲבָל הֵיכָא דְלִיִּיף – באופן
111 שהחתיכות מחוברות ואינו חותך אלא מצד אחד, לִית לֵן בְּה – אין
112 בכך איסור. ולכך יש לומר שאינו חותך את האליה מצד הגב אלא
113 רק מצדה הפנימי של הבהמה (חלל הגוף), ומבקע משם את חוליות
114 השדרה לכל ארכה, ובודק את חוט השדרה.
115 רַב שֶׁשֶׁת פְּרִיָה דְרַב אִידִי אָמַר, אֲתִיָא – יש ללמוד דבר זה
116 שהולכים אחרי הרוב מְעַזְלָה עֲרִיפָה, דְאָמַר רַחֲמֵנָא לגבי דיני עגלה

1 כְּגוֹן דְקָיָמֵי דְרָא דְגַבְרִי – שעומדים שורת אנשים ממתן הבית
2 המנוגע עד ביתו של הכהן, וְאָמְרֵי – ואומרים זה לזה, שהנגע בְּדָקָא
3 קָאֵי – עומד עדיין בשיעורו הראשון, והכהן שומע מהם כן, ונמצא
4 שאין צורך באופן זה לסמוך על החוקה, ובאופן זה אומרת הברייתא
5 שאף אם הסגיר הכהן מביתו הרי הוא מוסגר. אך עדיין אין הוכחה
6 שאף באופן שאין הכהן יודע בודאי שהנגע עומד עדיין בשיעורו
7 הראשון, שניתן לסמוך על החוקה והסגירו מוסגר.
8 לאחר שהגמרא דנה במקור הדבר שהולכים אחרי חוקה, הגמרא
9 עוברת לדון במקור הדבר שהולכים אחרי רוב. מבררת הגמרא: מְנָא
10 הָא מִילְתָא דְאָמְרֵי רַבְּנָן זֵיל בְּתַר רֹבָא – מזהיב מקור דבר זה
11 שאמרו חכמים שהולכים אחרי הרוב. תמזה הגמרא: וכי יש צורך
12 לשאול על דבר זה מְנָלָה, והלא מפורש הוא בפסוק, דְכִתִּיב לגבי מנין
13 המזכים והמחייבים בסנהדרין (שמות כג א) 'אֲחֵרֵי רִבִּים לְהַפֹּת', והיינו
14 שכאשר הדיינים חלוקים בדעותיהם, יש לילך אחר רוב הדיינים, ויש
15 ללמוד מכאן לכל דיני התורה, שכאשר יש ספק בדבר יש לילך אחר
16 הרוב.
17 מיישבת הגמרא: אכן רֹבָא דְאִיתָא קָמָן – רוב הנמצא לפנינו, כְּגוֹן
18 תְּשֻׁעָה תְּנוּיֹת המוכרות כולן בשר שחוטה, וחנות אחת מוכרת בשר
19 נבילה, ונמצא בשר מחוץ לחנות אלו, ויש להסתפק אם נפל בשר
20 זה מהחנות המוכרות בשר שחוטה או מהחנות המוכרת בשר
21 נבילה, שרוב החנות המוכרות בשר שחוטה הם לפנינו, ואנו רואים
22 בעינינו שרוב הבשר הנמצא כאן הוא מהיתר. וכגון סְנֵהֲדִירִין
23 שנחלקו הדיינים שבו בפסק הדין, שאף רוב זה הוא לפנינו. באופנים
24 אלו לֹא קָא מִיפְעִיָא לֵן מהו מקור הדבר שהולכים בהם אחר הרוב,
25 שודאי יש ללמוד כן מהפסוק 'אחרי רבים להטות'. אמנם כִּי קָא
26 מִיפְעִיָא לֵן – האופן שבו אנו מסתפקים במקור הדבר שהולכים אחרי
27 הרוב, היינו ברֹבָא דְלִיתֵיהּ קָמָן – ברוב שאינו עומד לפנינו, כְּגוֹן
28 קָמָן וְקָמָה, שיש להסתפק בהם שמה כשיגדלו יתברר שהקטן הינו
29 סריס שאינו ראוי לילד, או שהקטנה איילונית שאינה ראויה ללדת,
30 ומכל מקום הדין הוא לגבי יבום, שאם יבם קטן בא על יבמה קטנה,
31 אין חוששים שמה אינם ראוים לילד ואין בהם מצות יבום, משום
32 שהולכים אחר רוב הקטנים שבעולם שאינם סריסים וכן רוב הקטנות
33 אינן איילוניות, ולכך יבם זה יכול לשהות יחד עם היבמה. ורוב זה
34 אינו רוב שלפנינו, ועל אופן זה יש לברר מְנָלָה שאף בו הולכים אחרי
35 הרוב.
36 הגמרא מביאה לימודים שונים מדברי האמוראים למקור דין זה:
37 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר (סִימָן זְמַן שֶׁבַח מְכַנְשֵׁי), אֲתִיָא – יש ללמוד כן
38 מִרִּישָׁא שֶׁל עֹזְלָה – מראשה של הבהמה המוקרבת לעולה, דְאָמַר
39 קְרָא לגבי אופן הקרבתה (ויקרא א ט) 'וַתַּח אֹתָהּ לְתַחֲתֶיהָ', ודרשו
40 ממיעות התיבה 'אותה' שרק אֹתָהּ – את גופה השלם של העולה
41 ינתח הכהן לְתַחֲתִים, וְלֹא תַחֲתֶיהָ לְתַחֲתִים – אך אין לנתח את
42 הנתחים לחתיכות קטנות יותר, וְמֵאָחַר שלא ניתן לחתוך את
43 האיברים עצמם, נִיחֹשׁ – היה מקום לחשוש שְׂמָא נִיבָב קְרוּם שֶׁל
44 מוֹחַ ונעשית הבהמה טריפה על ידי כך ודבר זה לא נובל לבדוק,
45 שהרי אין לחתוך את הראש משום 'ולא נתחיה לנתחים', ובהמה
46 טריפה פסולה לקרבן, ואין ניתן להכשירה ולהקטירה על גבי המזבח,
47 אֲלֵא לֹא בהכרח לומר שאין לחשוש שמה העולה טריפה, מְשֹׁם
48 דְאָמְרִינָן זֵיל בְּתַר רֹבָא – לפי שיש לומר 'הלך אחר הרוב', ורוב
49 הבהמות כשירות הן ואינן טריפות. ורוב זה אינו לפנינו, שהרי לא
50 בדקנו את רוב בהמות העולם, הרי לנו מקור לדון זה שאף ברוב
51 שאינו לפנינו יש לילך אחר הרוב.
52 דוחה הגמרא: מְפָאֵי – מנין שאכן טעם הכשר הקרבן הוא משום
53 שהולכים אחר הרוב, דְלָמָא – שמה אין הקרבן כשר אלא באופן
54 דְפְלִי לִיהּ וְכִדִּיק לִיהּ – שקורע וחותך את ראש העולה מצדו האחד
55 ואינו מבדילו לשתי חתיכות, ובודק את קרום המוח עד שרואה שאין
56 בו נקב. וְאֵי – ואם תאמר שאין לעשות כן מְשֹׁם 'אֹתָהּ לְתַחֲתֶיהָ'
57 וְלֹא תַחֲתֶיהָ לְתַחֲתִים, יש לדחות, הִנֵּי מִיֵּלֵי הַתּוֹרָה לנתח
58 היינו הֵיכָא דְתַתִּיף לִיהּ לְנִמְרֵי, לשתי חתיכות נפרדות, אֲבָל הֵיכָא

לברוק את גופו של הנהרג ואין לחשוש לבזיונו. מכל מקום עדיין
 יקשה וְנִיחוּשׁ שְׁמָא בְּמָקוֹם סִיף נֶקֶב הָוָה – שמא באותו מקום
 שחיתך הסייף בגוף הנהרג היה כבר נקב קודם לכן ונטרף בכך, ודבר
 זה אי אפשר לברוק לאחר שנהרג, ומכל מקום אומרת התורה להרוג
 את הרוצח, ובהכרח משום שהולכים אחרי הרוב.
 רְבִינָא אָמַר, אֲתִיָּא מַעֲרִים זֻמְמִין – עדים שהעידו עדות שקר על
 אדם שעבר עבירה שחייבים עליה מיתה, ובאו עדים אחרים והזימום,
 דהיינו שהעידו שבאותה שעה שהעידו העדים הראשונים על מעשה
 זה שהיה במקום פלוני, היו הם עמם במקום אחר, דְּאָמַר רְחֵמְנָא
 (דברים יט ט) 'וְעֵשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם וְגו' לעשות לאחיו, ואם אין
 הולכין אחרי הרוב, יש להקשות וְלִיחוּשׁ דְּלָמָּא הָךְ דְּאִסְתִּידוּ בֵּיהּ
 מִרְפָּה הָוָה – שמא אותו אדם שהעידו בו שקר היה טריפה, ונמצא
 שבאו להרוג 'אדם הרוג', ואין מגיע להם עונש מיתה בכך, ואיך
 הורגים אותם מספק. אֲלָא לָאו בהכרח הטעם הוא מְשֻׁם דְּאִמְרִינֵן
 זִיל בְּתַר רֹבְאָא, ורוב בני אדם אינם טריפה, ויש ללמוד מכאן לכל
 דיני התורה שהולכים אחרי הרוב.
 וְכִי תִימָא שאכן אין הולכים אחרי הרוב, ומה שאמרה התורה להרוג
 את העדים זוממין משום דְּבְרִיקְנֵן לִיהּ לגופו של הנידון הנהרג, אם
 הוא טריפה, ורק אם נמצא שאינו טריפה הורגים את הזוממין.
 וְהִתְנַיָּא בברייתא, פְּרָפִי – גדול הדור אֹמְרָא, אם לא הָרְגוּ עדיין בית
 דין את הנידון על פי העדים זוממין, הָרְגִין העדים אם הזומן, אך אם
 כבר הָרְגוּ בית דין את הנידון על פיהם קודם שהזומן, אִין העדים
 נְהָרְגִין, ומבואר שהעדים זוממין נהרגים בעוד שהנידון עדיין לא
 נהרג, ואם כן אי אפשר לברוק אם הוא טריפה או לא, ובכל זאת
 אומרת התורה שהעדים נהרגים, ובהכרח הטעם משום שהולכים
 אחר הרוב.
 רַב אֲשֵׁי אָמַר, אֲתִיָּא – דבר זה שהולכים אחר הרוב נלמד מְשֻׁחִימָה
 עֲצֻמָּה, שבה אנו עוסקים בפרק זה, דְּאָמַר רְחֵמְנָא שְׁחוּט וְאֹכֹל,
 שניתן לשחוט ולאכול בשר, וְאִם אין הולכים אחרי הרוב לִיחוּשׁ
 שְׁמָא בְּמָקוֹם נֶקֶב קָא שְׁחִיט – יש לחשוש שמא באותו מקום שחתך
 את הושט בסכין היה כבר נקב מקודם, והרי היא טריפה, ודבר זה אין
 אפשרות לברוק אחר כך, שהרי כבר חתך מקום זה. אֲלָא לָאו
 בהכרח הטעם מְשֻׁם דְּאִמְרִינֵן זִיל בְּתַר רֹבְאָא, שרוב בהמות אינן
 טריפות, ומכאן נלמד לכל דיני התורה שהולכים בהם אחר הרוב.
 אָמַר רַב אֲשֵׁי, אֲמַרְיָתָא לְשִׁמְעָתָא קָמִיהּ דְּרַב בְּהֵנָּא – אמרתי לפני
 רב כהנא את הראיות שאמרו האמוראים לעיל, וְאִמְרִי לָהּ – ויש
 אומרים שרַב בְּהֵנָּא הוא שאמרה קָמִיהּ דְּרַב שִׁימִי – לפני רב שימי,
 וְאָמַר לִיהּ רב כהנא ואורב שימי לדחות ראיות אלו, וְדָלְמָא – שמא
 נאמר שאמנם אין הולכים אחרי הרוב, ומה שבדינים המבוארים
 לעיל מוכח שהולכים אחרי הרוב, יש לומר דְּהִיבָא דְּאִפְשָׁר אִפְשָׁר,
 וְהִיבָא דְּלֹא אִפְשָׁר לֹא אִפְשָׁר – שאמנם באופן שאפשר לברר את
 הדבר חובה לבררו ואין ללכת בו אחרי הרוב, ורק באופן שאי אפשר
 לברר את הדבר אומרת התורה שנגלך בדבר זה אחרי הרוב. והוכחה
 לחילוק זה, דְּאִי לֹא תִימָא הָכִי, יש להקשות, לְרַבֵּי מֵאִיר דְּתִינִישׁ
 לְמִיעֻזְמָא – לדעת רבי מאיר החושש למיעוט ואינו הולך אחר הרוב,
 הָכִי נְמִי נֹאמַר דְּלֹא אֹכִיל בִּישְׁרָא – שלא אכל בשר משום חשש זה
 שמא היה נקב במקום השחיטה. וְכִי תִימָא הָכִי נְמִי, שאכן לא אכל
 רבי מאיר בשר מעולם.

דְּלִמָּא חַד מִיְנֵיהּוּ – אחד מן השעירים מִרְפָּה ופסול הוא, ואף
 שאת השעיר לה' ניתן לברוק לאחר שישחטוהו, אבל את השעיר
 המשתלח לעזאזל שאינו נשחט אי אפשר לברוק. אֲלָא לָאו – אלא
 ודאי צריך לומר שהטעם הוא מְשֻׁם דְּאִמְרִינֵן זִיל בְּתַר רֹבְאָא.
 וְכִי תִימָא מֵאִי נִפְקָא לֵן מִיָּנָה אם השעיר המשתלח לעזאזל הוא
 טריפה, שהרי אינו קרבן, ומנין שהטריפה פוסלת בו. אין לומר כן,
 דְּהָא אִין הַגִּזְלָא קֹבֵעַ על השעיר המשתלח לעזאזל אֲלָא בְּדָבָר
 [בשעיר] הָרְאִי הִקְרִיבו לְשֵׁם. שהרי בשעה שעושה גורל על שני
 השעירים עדיין אין ידוע על איזה מהם יפול הגורל להשם, ובהכרח
 צריך להביא שני שעירים הכשרים לקרבן, וכיון שהטריפה פוסלת
 בשעיר שעלה עליו הגורל לשם, אף השעיר לעזאזל אין להביאו
 טריפה.
 וְכִי תִימָא שאין להוכיח שהולכים אחר הרוב, דְּאִכּוּן בְּדִקְוִין לִיהּ
 לשעיר לאחר דחיתו מן הצוק אם הוא טריפה, וְהִתְנֵן (יזמא טז),
 ששעיר המשתלח לא הָיָה מְגִיעַ לְמַחְצִית הַהָר עַד שֶׁנִּשְׁעָשָׂה כָּל גּוֹפּוֹ
 אֲכָרִים אֲכָרִים, ומאחר שנשבר ומתפרק כל כך אי אפשר לברוק
 לידע אם היה בו כבר שברים בחייו או שנעשו בו על ידי נפילתו,
 ובהכרח שהולכים בו אחר הרוב להכשירו.
 רַב מְרִי אָמַר, אֲתִיָּא מַמְבָּה אֲבִיו וְאָמוֹ, דְּאָמַר רְחֵמְנָא קַמְלִיהּ –
 שצויה התורה להרוג, וְאִם אין הולכים אחרי הרוב, לִיחוּשׁ דְּלָמָּא
 האיש המוכה לָאו אֲבִיו הוּא, שיתכן שזינתה אמו ונולד מאדם אחר,
 ואיך הורגים אותו מספק אם הכה לאביו. אֲלָא לָאו בהכרח צריך
 לומר מְשֻׁם דְּאִמְרִינֵן זִיל בְּתַר רֹבְאָא, וכיון שהולכים אחרי הרוב
 תולים אנו שנולד מאביו ומשום שרֹב בְּעִילוֹת שֵׁל הָאֵם, אֲחֵר הַכַּעַל
 – נבעלת היא לבעלה.
 שואלת הגמרא: מֵמֵאִי – מנין שאכן נהרג הבן משום שהולכים אחרי
 הרוב, דְּלָמָּא – שמא מה שצויה התורה להרוג מדובר בְּגוֹן שְׁהָיוּ
 אֲבִיו וְאָמוֹ לבדם כְּבוֹשִׁים בְּבֵית הָאִסּוּרִין כשעדיין לא נתעברה,
 ועד שהוכר עיבורה היו בבית האסורים לבדם, שבאופן זה אין לחוש
 שמא נולד מאדם אחר אלא מאביו. משיבה הגמרא: אִפִּילוּ הָכִי –
 אף באופן זה עדיין אין להרוג את הבן אלא משום שהולכים אחרי
 הרוב, ואין הדבר מוכיח בבירור שנולד מהאב, משום שֵׁאִין
 אֲפּוֹמְרוֹפּוֹם לְעִרְוֹת, כלומר, שאין אדם בעולם שיכול להיות
 אחראי על זולתו בענין זה, ולעולם אין ידיעה ודאית שלא נבעלה
 לאדם אחר, ובהכרח שנהרג הבן משום שהולכים אחרי הרוב.
 רַב בְּהֵנָּא אָמַר, אֲתִיָּא מְהוּרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּמוֹיֵד, דְּאָמַר רְחֵמְנָא
 קַמְלִיהּ – להרוג את הרוצח, וְאִם אין הולכים אחרי הרוב לִיחוּשׁ
 דְּלָמָּא הַנְהָרַג מִרְפָּה הָוָה, שאין חייבים על רציחתו משום שנחשב
 כאדם שנהרג בכך, ואיך אומרת התורה להרוג את הרוצח, אֲלָא לָאו
 בהכרח צריך לומר שטעם הדבר מְשֻׁם דְּאִמְרִינֵן זִיל בְּתַר רֹבְאָא,
 ורוב בני אדם אינם טריפה, ומכאן נלמד לכל דיני התורה שהולכים
 בהם אחרי הרוב.
 וְכִי תִימָא שאכן אין הולכים אחרי הרוב, ומה שאמרה התורה להרוג
 את הרוצח הוא באופן דְּבְרִיקְנֵן לִיהּ לנהרג באיבריו הפנימיים, עד
 שרואים בבירור שלא היה טריפה. אין לומר כן, דְּהָא קָא מִיְנּוּל –
 שהרי הנהרג מתנוול בכך, ואין לעשות כן משום בזיון המת. וְכִי
 תִימָא שמכל מקום מְשֻׁם אִיבּוּד נְשָׁמָה דְּהָאִי, נִיְנּוּלִיהּ – כדי שלא
 יהרג הרוצח שלא כדוּן שמא היה הנהרג טריפה, הרי זה רוחה את
 כבוד המת, משום שיש לחזר לזכות את הרוצח מעונשו, ולכך יש

חולין דף יב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קסט

עד שישלים השחיטה, ואיך מכשיר רבי נתן שחיטה הנעשית על ידי זריקה, שאינה אלא בהולכה ולא בהבאה.

מתרצת הגמרא: אכן מדובר שְהִלְכָה וּבָאָה בְדַרְבָּה – שהלכה הסכין מכח זריקתו עד הכותל, ובדרך הילוכה חתכה את סימני הבהמה, ולאחר שהכנה בבית חורה הסכין לאחוריה והוסיפה לחתוך בסימני הבהמה, ונמצא שנגמרה השחיטה על ידי הולכה והבאה כדינה.

הגמרא מביאה ספק בענין מחשבתו של קטן, כהמשך למה שהוזכר לעיל שלקטן אין כוונת שחיטה: אָמַר רַבִּי חִיָּיא בְרַ אַבְבָּא, כְּעֵי – הסתפק רבי יוחנן, קָמַן יֵשׁ לֹו מַחְשְׁבָה או אִין לֹו מַחְשְׁבָה – בכל מקום שצריכים בו כוונה, כגון בשחיטת קדשים שצריך השוחט שיכוין בשחיטתו לשם הקרבן שלשמו מביא בעל הבהמה קרבן זה, עולה או שלמים, ושחט הקטן קרבן זה לשמו, האם מועילה מחשבתו להיחשב ככוונה, או שאין מחשבת הקטן חשובה ככוונה לשם הקרבן.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֲמִי לַרְבִּי חִיָּיא בְרַ אַבְבָּא, וְתִיבְעֵי לִיָּה מַעֲשֶׂה – מדוע לא נסתפק רבי יוחנן אף באופן שעושה הקטן מעשה המוכיח על מחשבתו, אם יש להחשיב את המחשבה באופן זה ככוונה או לא, וכגון בשחיטת קדשים אם עמדה בדרום והוליכה הקטן לצפון, ואמר שעושה כן כיון שעולה שחיטתה בצפון ולא בדרום, והרי מעשה זה מוכיח על מחשבתו שמכוין לשחוט בהמה זו לעולה, ולכך מוליכה לצפון ששם מקום שחיטתה, ואלא מֵאִי שְׂנָא מַעֲשֶׂה דְלֵא קָא מַכְעִיא לִיָּה לַרְבִּי יוֹחָנָן, בהכרח משום שידע רבי יוחנן מה דִּתְנִן במשנה במפורש, שלקטנים 'יֵשׁ לָהֶן מַעֲשֶׂה', שמעשה הקטן מוכיח על מחשבתו ומועיל, ואם כן מַחְשְׁבָה בְלַבַּד נִמְי לֹא תִיבְעֵי לִיָּה לַרְבִּי יוֹחָנָן, דִּתְנִן באותה משנה גם ש'אִין לָהֶן מַחְשְׁבָה'.

רבי אמי מביא את המשנה שמבואר בה כן: דִּתְנִן במסכת כלים (פ"ו מ"ח), הַאֲלוֹן וְהַרְמוֹן וְהַאֲגוּז, שהם פירות שקליפתם קשה, שְׁחַקְקוּם תִּינֹקוֹת – שנקבו הקטנים בהם נקב קטן בצדיהם, והוציאו דרך הנקב את הפרי שבתוכם, ועשו כן כדי לְמוֹד – למרוד בָּהֶן עֶפְרַיִם, כדרך שהתינוקות עושים לשחק, או שְׁחַקְקִינוּם לאחר שחקקום, לְכַף מַאֲזִינִים, הרי הם נחשבים בכך ל'כלים', ומכאן ואילך אם תגע בהם טומאה הרי הם טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֵׁישׁ לָהֶן – לקטנים מַעֲשֶׂה, כלומר כיון שלצורך עשיית הכלי עשו הקטנים מעשה המוכיח על כוונתם, שרוקנו את הקליפה ועשו בה בית קיבול, הרי מעשה זה מוכיח על מחשבתם, הדיינו על מה שאומרים שכונתם במעשה זה לצורך עשיית כלי, ומועילה מחשבה זו הניכרת מתוך מעשיהם להחשיבם ככלי ולקבל טומאה,

מתרצת הגמרא: אכן אין כוונת רבי להכריע במחלוקת רבי יהודה ורבי חנינא, שאם כן יש להקשות סתירה בדבריו, אלא כוונתו לבאר את האופן שבו נחלקו רבי יהודה ורבי חנינא, וכדברי רב נחמן בר יצחק, וְהָבֵי קְאָמַר רַבִּי, נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה אֹסוּר, לְרַבִּי חֲנִינָא בְּנֵו שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי, כשמצאן בַּאֲשֶׁפָה שְׂבִישׁוּק, שבאופן זה אף רבי חנינא מודה שאסורים, ומה שאמר רבי יודברי רבי חנינא שמצאן בבית, כוונתו לומר שֶׁאֵף רַבִּי חֲנִינָא בְּנֵו שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי לֹא נִחְלַק עֲלָיו לַהֲתִיר אֱלָא בַּאֲשֶׁפָה שְׂבִישׁוּק, אֲבָל בַּאֲשֶׁפָה שְׂבִישׁוּק מִזְרִי לִיָּה לַרְבִּי יְהוּדָה שֶׁאִסוּרִים. וְנִרְאִין כּוּ.

שנינו במשנה: הוּיָן מַחְרֵשׁ שׁוּטָה וְקָטָן שְׁמָא יִקְלְקְלוּ אֶת שְׁחִיטָתָן. מדייקת הגמרא: שְׁמָא קְלַקְלוּ לֹא קָתַנִּי – לא אמרה המשנה שהטעם ששחיטת חרש שוטה וקטן פסולה הוא משום שחוששים שמא קלקלו את השחיטה, דהיינו שלא שחטו כהוגן, אֱלָא שְׁמָא יִקְלְקְלוּ, בלשון עתיד, ואף שאין המשנה מדברת כאן בענין הנתניה לאחר שוטה וקטן לכתחילה לשחוט, שהרי נאמר במשנה 'ושחיטתן כשירה חוץ מחרש שוטה וקטן', ומשמע שמדובר לענין פסול השחיטה בדיעבד. אָמַר רַבָּא, וְזֹאת אֲזַמְרַת – נאמר במשנה לשון זה, כדי ללמד שחרש שוטה וקטן מועדים הם לקלקל את השחיטה, ולכן אִין מוֹכְרִין לָהֶן לִשְׁחוּט, אפילו חולין, לְכַתְחֵלָה, ואף באופן שאחרים עומדים על גבם ורואים את שחיטתם, שבאופן זה שחיטתם כשירה בדיעבד.

שנינו במשנה: וְכוּלָן שְׁשֻׁחְטוּ וְאַחֲרֵיהֶם רֹאִים אוֹתָם שְׁחִיטָתָן בְּשֵׁרָה. מבררת הגמרא: מֵאֵן תִּנָּא דְלֹא בְּעֵינָן בְּיוֹנָה לְשִׁחְטָה – מי הוא התנא של המשנה הסובר שלא צריך כוונה לשם שחיטה. שמדברי המשנה מבואר שאף חרש שוטה וקטן שחיטתם כשירה בדיעבד אם אחרים ראו ששחטו כהוגן, ואף שאין להם דעת ואינם מתכוונים בשחיטתם לשם 'שחיטה' אלא לחיתוך בעלמא, אין התנא חרש לכך.

מבאר הגמרא: אָמַר רַבָּא, משנתינו רַבִּי נְתַן הֵיא, דִּתְנִי אוֹשְׁעִיא שְׁחִיָּה וְעִירָא דְמֵן חֲבָרָא – הצעיר בבני הישיבה, אדם שרוק סָכִין בלא כוונה לשחוט אלא כדי לְנוֹעֲצָה בְּפוֹתֵל, וְהִלְכָה הַסְכִּין מִכַּח זריקתו וְשִׁחְטָה בְּדַרְבָּה – כראוי, רַבִּי נְתַן מַכְשִׁיר שְׁחִיטָה זו, וְחַכְמִים שׁוֹסְלִין. ומבואר שלדעת רבי נתן שחיטה שנעשית בלא כוונה כשירה. הוּא תְנִי לָהּ וְהוּא אָמַר לָהּ – אושעיא ועירא עצמו שהביא ברייתא זו ושנאה בבית המדרש, הוא אף אמר והוסיף עליה מדעתו, שְׁהִלְכָה בְּרַבִּי נְתַן.

מקשה הגמרא על עיקר דינו של רבי נתן: וְהָא בְּעֵינָן מוֹלִידָא וּמְבִיא – והרי אחד מדיני השחיטה הוא שהשוחט צריך להוליך הסכין על צואר הבהמה ממנו והלאה, ושוב להביא את הסכין אליו, וכך יעשה

המשך ביאור למסכת חולין ליום חמישי עמ' א

רַבָּה בְרַ רַב שִׁילָא אָמַר, אֲתִיא מַפְרָה אֲדוּמָה, דְאָמַר רַחֲמָנָא בְּדִינֵי פְרָה אֲדוּמָה (במדבר יט ג, ד) 'וְשִׁחְטָה' וְיִשְׂרָף, ודורשים מסמיכות הפסוקים, מַה שְׁחִיטָתָה בְּשִׁחְטָה שְׁלָמָה, שהרי כששוחט את הבהמה עדיין היא שלימה, אֵף שְׂרִיפְתָה בְּשִׁחְטָה שְׁלָמָה ולא חתוכה. ויש לשאול, מאחר שאין לחותכה ואי אפשר לבדוק אם היא טריפה, וְלִיְחֹוֹשׁ דִּילְמָא טְרִפָּה הִיא, אֱלָא לָאוּ בַּהֲכַרְח צָרִיךְ לִזְמַר שֶׁהִטְעַם מִשׁוּם דְאֲמַרְיָנָן זִיל בְּתַר רֹבָא. וְכִי תִימָא – ואם תאמר מֵאִי נִפְקָא מִיָּנָה אם הבהמה טריפה, והרי אינה 'קרבן'. אין לומר כך, שהרי תַּסְאֵת קְרִיָּיה רַחֲמָנָא – התורה קוראת לפרה אדומה 'חטאת', וכמו שנאמר (שם יט ט) 'לְמִי נִדְּהָ חֲטָאת הוּא', לומר שדינה כקרבן חטאת.

רַב אֲהָא בְרַ יַעֲקֹב אָמַר, אֲתִיא מַשְׁעִיר הַמְּשַׁתֵּל, דְרַחֲמָנָא אָמַר לַגְבִּי שְׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים (ויקרא טו ט), 'וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים', ודרשו מכאן שִׁיְהוּ שְׁנֵיהֶם שְׁוִים לְכַל דְּבִרְיהֶם, שיהיו במראה אחד ובאותו גובה ושיהיו שוים באותם דמים. ויש לשאול, וְלִיְחֹוֹשׁ

ערופה (דברים כא ט) 'הַעֲרֹפֶה', ודורשים בְּשִׁחְטָה שְׁלָמָה תִּהְיֶה – שתישאר לעולם כמו שנערפה, ואף לאחר שנערפה אין לחותכה, ואם כן יש לשאול, וְלִיְחֹוֹשׁ דִּילְמָא טְרִפָּה הִיא, מאחר שאי אפשר לבדוקה, אֱלָא לָאוּ בַּהֲכַרְח צָרִיךְ לִזְמַר שאין חוששים כן מִשׁוּם דְאֲמַרְיָנָן זִיל בְּתַר רֹבָא.

וְכִי תִימָא מֵאִי נִפְקָא מִיָּנָה – ואם תאמר לדחות ראייה זו, שאכן אין הולכים אחרי רוב ויש לחשוש שמא היא טריפה, אלא שמכל מקום מה בכך שהיא טריפה, הרי אין העגלה 'קרבן' שתהיה פסולה כשהיא טריפה, אין לומר כן, דִּהָא אָמַרִי דְבִי רַבִּי יְנָאִי – שהרי אמרו התלמידים הלומדים בבית רבי ינאי, שעגלה ערופה 'בְּפִרְהָ' בְּתִיבָּה – נאמר בה לשון כפרה, וכמו שנאמר (דברים כא ט) 'כִּפֹּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל', ומשמע שדינה כְּפָרָשִׁים, וכשם שבהמת קדשים פסולה כשהיא טריפה, כן העגלה פסולה. ובהכרח שטעם הכשר העגלה הוא משום שהולכים אחר רוב הבהמות שאינן טריפות.